
Smittsomme bøker

TIDLIGERE I TIDSSKRIFTET

JULIE DIDRIKSEN

Tidsskriftet

På begynnelsen av 1900-tallet, da flere dødelige sykdommer herjet her i Norge, hadde vi flere artikler på trykk om hvorvidt bøker håndtert av pasienter med smittsomme sykdommer er farlige. Resultatene varierte: en studie fra 1916 viste at smittefaren var svært lav, mens 14 år tidligere kom en annen studie frem til at det definitivt var grunn til bekymring. Under følger Tidsskriftets sammenfatning av sistnevnte (Tidsskr Nor Lægeforen 1902; 22: 170).

Smitte ved brukte bøker og disses desinfektion. Over dette emne foretog dr. A. Krausz (Budapest) en del undersøgelser, som han offentliggjør i «Zeitschr. f. Hyg. u. Infektionskr.» (XXXVII B. 2 H.)

A. Krausz ville nok ikke tatt i denne boka. Tegning med navn «Rekonvalesent, eller kuma.» av Carl Larsson fra 1912. Illustrasjonsfoto: Metropolitan Museum of Art, Ny / NTB Scanpix

Undersøgelserne omfattede: 1) rent papir, indsendt til trykkeriet, 2) trykte ark, 3) sammenfoldede, færdigtrykte ark, 4) heftede, resp. innbundne bøger og 5) brugte skolebøger og bøger fra leiebiblioteker. Af objekterne blev der skaaret smale striber, som indpodedes dels i bugvæggen, dels i bughulen hos marsvin. Dyr, som indpodedes med striber fra de under 1–4 nævnte slags papir, forblev friske alle sammen, mens de, der fik indsyet striber fra brugte bøger, alle gik tilgrunde af septisk peritonit. Papirstriber af den slags bøger grumsede næringsbouillonon ved udvikling af mikrobekulturer, mens de striber, som skares af rene ark eller nye bøger, neppe eller aldeles ikke grumsede næringsvæsken. De marsvin, som blev indsprøjet med næringsbouillon af førstnævnte slags, døde af septisk peritonit, de øvrige blev friske.

«Desinfektionen ved formalindampe eller strømmende vanddampe viste sig virksom»

Desinfektionen ved formalindampe eller strømmende vanddampe viste sig virksom, naar bøgerne opphængtes saaledes, at dampen kunde trænge godt ind. Herunder undergik de heftede bøger ingen forandringer, de kartonerede bøiedes noget, ligesaa de i lærred indbundne, paa hvilke der desuden dannede sig blærer paa indbiningspapiret eller dette delvis afløstes. Mest led de i læderryg indbundne bøger.

«Brugte bøger og især leiebiblioteksbøger meget let kan formidle smitte»

På grundlag af sine undersøgelser slutter Krausz, at brugte bøger og især leiebiblioteks bøger meget let kan formidle smitte. Derfor skulde skolebøger tilhørende elever, der har gjennomgått farligere smittsomme sykdomme, desinficeres obligatorisk. Bøger fra leiebiblioteker burde likeledes desinficeres fra tid til anden. K. mener, at et mindre desinfektionsapparat for leiebiblioteker kan skaffes med forholdsvis små omkostninger.

Publisert: 25. mai 2020. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.19.0814

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 22. mars 2026.